

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI "YMER PRIZRENI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i IAAP "Ymer Prizreni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

BOTA NË VORBULLËN E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE

Ndryshimet Klimatike përfaqësojnë një fenomen shumë shqetësues si në nivel lokal, kombëtar, ndërkombëtar ashtu edhe për botën e gjallë dhe atë bimore. Ato përfshijnë jo vetëm rritjen e temperaturave, por edhe ngjarjet ekstreme të motit, rritjen e nivelit të detit, zhvendosjen e popullatave dhe habitateve të kafshëve të egra. Klima e planetit ka ndryshuar vazhdimisht gjatë kohës gjeologjike, me luhatje të konsiderueshme të temperaturave mesatare globale.

Megjithatë, kjo periudhë aktuale e ngrohjes po ndodh më shpejt se çdo ngjarje e kaluar. Për të fuqizuar jetën tonë moderne njerëzimi ka sakrifikuar mjedisin dhe mënyra sesi natyra po ja kthen duket se ka kosto tepër të lartë jo vetëm financiare e shëndetësore, por arrin deri në rrezikimin e ekzistencës njerëzore në tokë. Ndryshimi i klimës me ritme të shpejta po e bën të vështirë përshtatjen e gjallesave me temperaturat tepër të larta apo tepër të ulëta.

Ndryshimi i klimës është real dhe ndikimet janë serioze. Shkencëtarët kanë arritur në konsensusin se njeriu dhe veprimtaria e tij janë përgjegjës kryesorë të saj, prandaj edhe duhet të ndërmarrin veprime konkrete dhe të shpejta. Ka shumë të ngjarë që valët e të nxehtit të ndodhin më shpesh dhe të zgjasin më shumë dhe, dukuritë e reshjeve ekstreme të bëhen më intensive e të shpeshta në shumë rajone. Oqeanet do vazhdojnë të ngrohen dhe acidifikohen dhe niveli mesatar global i deteve do vazhdojë të rritet. E gjithë kjo tashmë ka filluar dhe do ketë një ndikim shkatërrues në jetën e njeriut.

EFEKTET E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE

Ndryshimi i klimës ka efekte të ndryshme që shkaktojnë ndikime të ndryshme në:

Ekosistemet: Ndryshimi i klimës sulmon ekosistemet, duke zvogëluar biodiversitetin dhe duke e bërë të vështirë për shumë specie të mbijetojnë. Ai gjithashtu ndryshon depozitimin e karbonit në cikël dhe copëton habitatet e secilës specie. Habitatet e fragmentuara janë rreziqe të mëdha me të cilat duhet të përballen kafshët dhe bimët dhe që, disa herë, mund të nënkuptojnë zhdukjen e specieve.

Sistemet njerëzore: Për shkak të efekteve të pafavorshme që ka në atmosferë, reshje shiu, temperatura, etj. Ndryshimi i klimës sulmon sistemet njerëzore duke shkaktuar humbje të performancës në bujqësi. Për shembull, shumë kultura dëmtohen nga thatësira ekstreme ose nuk mund të rriten për shkak të temperaturave të larta, nevojitet një rotacion i të korrave, dëmtuesit rriten, etj. Nga ana tjetër, thatësira rrit mungesën e ujit të pijshëm për ujitje, furnizimin e qyteteve, larjen e rrugëve, zbukurimet, industrinë, etj. Dhe për të njëjtën arsye, kjo shkakton dëmtim të shëndetit, shfaqjen e sëmundjeve të reja ...

Sistemet urbane: Ndryshimi i klimës ndikon gjithashtu në sistemet urbane, duke bërë që modelet ose rrugët e transportit të modifikohen, teknologjitë e reja duhet të përmirësohen ose instalohen në ndërtesa dhe në përgjithësi ndikon në stilin e jetës

Sistemet ekonomike: Çfarë të themi për sistemet ekonomike. Padyshim, ndryshimet në klimë ndikojnë në marrjen e energjisë, prodhimin, industrive që përdorin kapital natyror ...

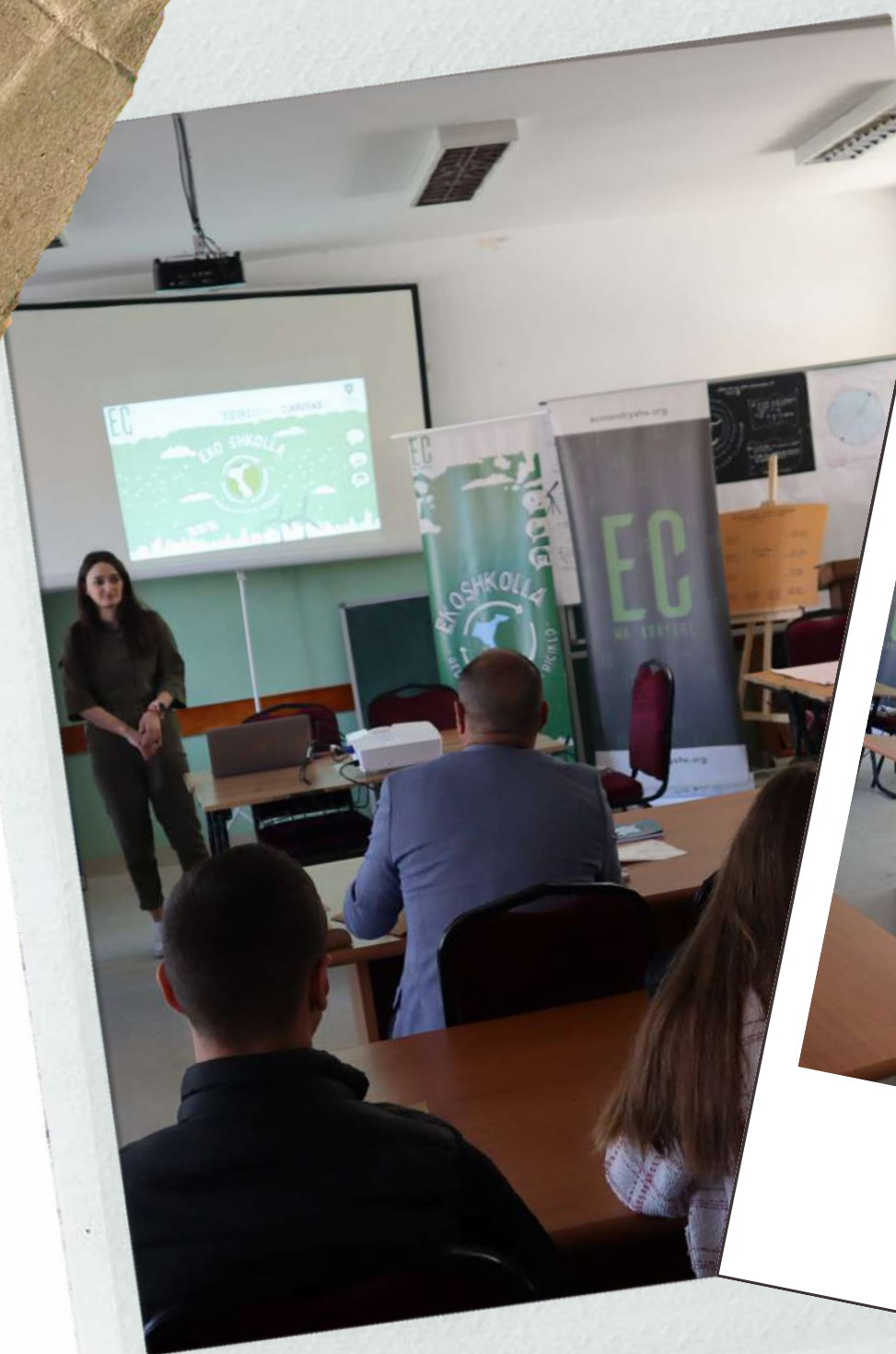
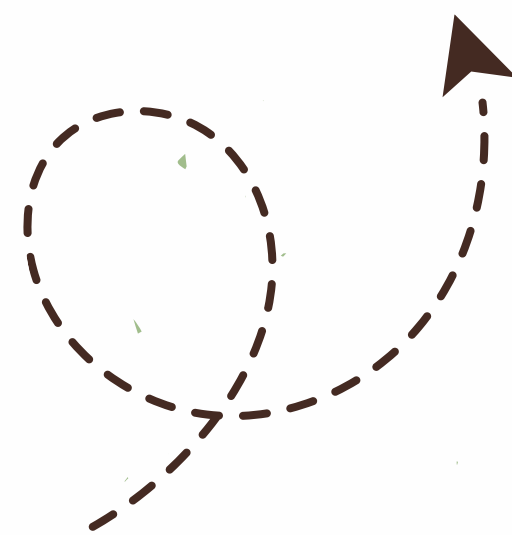
Sistemet sociale: Ndryshimi i klimës ndikon gjithashtu në sistemet shoqërore duke shkaktuar ndryshime në migrim, duke çuar në luftëra dhe konflikte, prishjen e barazisë, etj.

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "YMER PRIZRENI"

RR. IMEHMET PASHË DEVALLA, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI

"XHELAL HAJDA-TONI"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë “Xhelal Hajda - Toni” dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit “ECO School”.

Ky projekt do t’i njohë me konceptin “Eko Shkolla” 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

Jam 17 vjeç, jam shumë e re, por kam parë tepër shumë të ndodhë në mjedisin tonë, në aspektin negativ, kam parë njerëz tek flasin për mbrojtjen e mjedisit e pastaj menjëherë pas fjalimit të pinë ujë në shishe plastike dhe kur e zbraznin e hidhnin në rrugë ata dhe çdo njeri tjetër, pa pikë dhembje!

Nuk e besoj se ata e dinin se ta keqtrajtojnë mjedisin është më keq se të keqtrajtojnë nënën tënde, ngase këto dyja dallojnë veç nga pamja e lidhja janë me to, e si ta dije një person vlerën e natyrës përderisa nuk e din se çdo gjë kthehet dhe nëse jo për të, do bëhet shkas i problemeve shëndetësore të fëmijut të tij.

Kam parë tek flitet për pasurinë materiale e të harrohet pasuria e vërtetë, e mirënjohja të mos ekzistojë, kam parë shumë, por asnjëherë një njeri tek falenderohet për faktin se jeton në një natyrë kaq perfekte, e qka pashë ishte pikërisht ky person të ndotë atë!

Gjendja është e rëndë, duhet bërë diçka që edhe pse pak do ndikojë në përmirësimin e nënës natyrë, qoftë edhe në një zonë shumë të vogël.

Mjedisi ynë po vuan dhe ne jemi shkaktarët e kësaj vuajtje dhe bartësit e pasojave.

O NJERËZ NUK E BËNI PËR ASKËND TJETËR POS VETES,
QOFTË NDOTJEN QOFTË PASTRIMIN.

ELONA SPAHIU – EKO KLUBI "XHELAL HAJDA - TONI"

EDUKIMI MJEDISOR PËRMES ARTIT

FILM NEGATIVE

FILM NEGATIVE

FILM NEGATIVE

FILM NEGATIVE

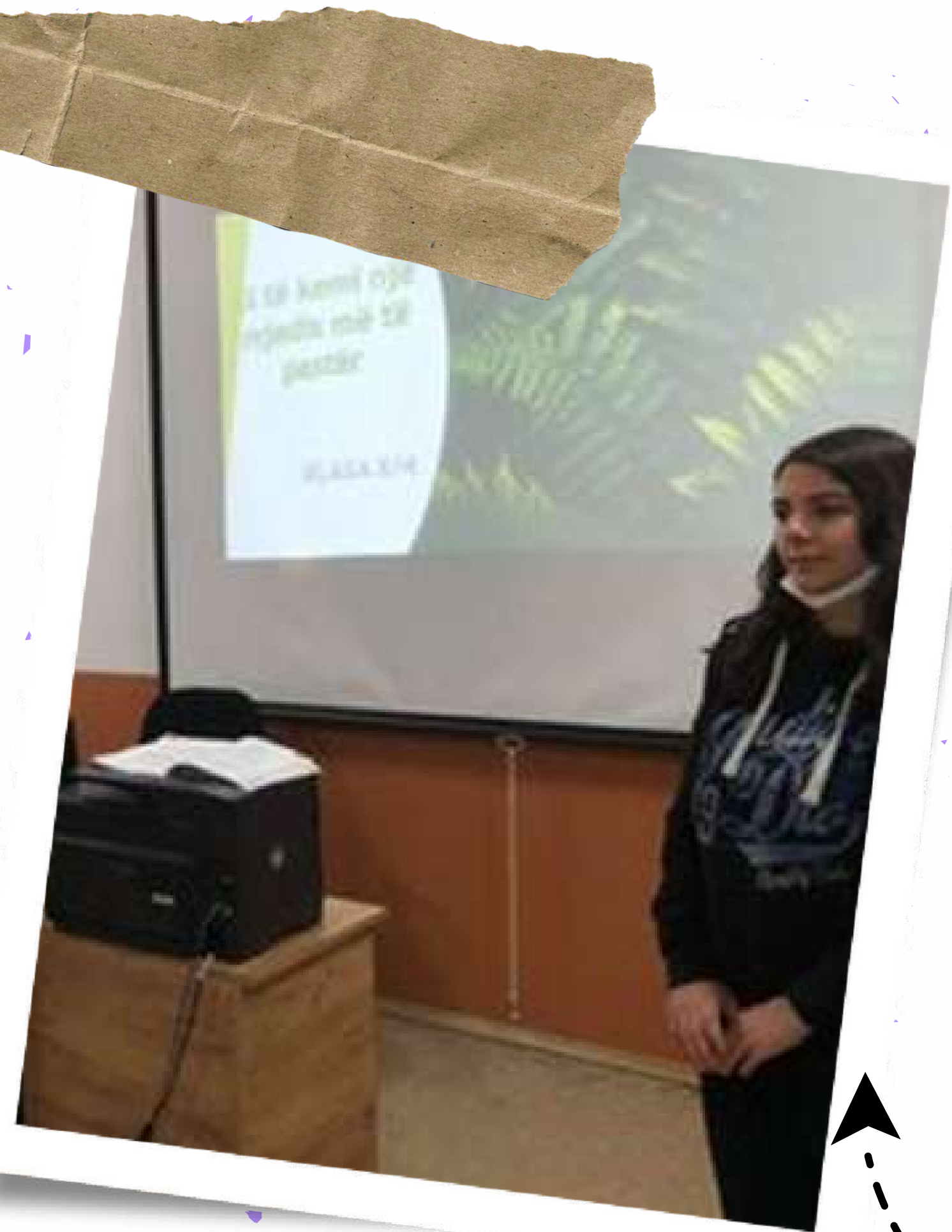
FILM NEGATIVE

FILM NEGATIVE

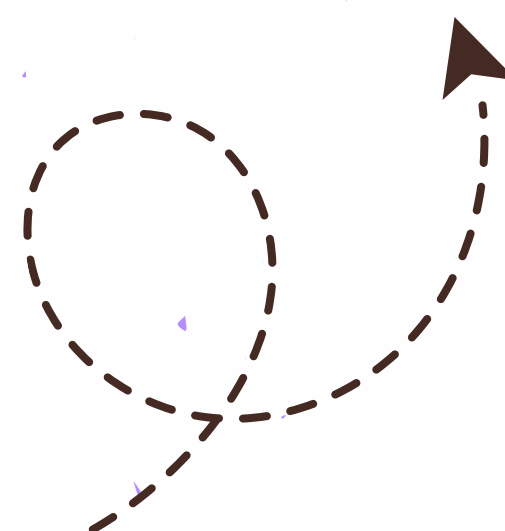
MBAJTJA E LIGJERATAVE VETDIJËSUESE PËR NXËNËSIT E SHKOLLËS "XHELAL-HAJDA-TONI" BLERTA ORUÇI – ADEA EJUPI

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
ËC MA NDRYSHE

AKSION PASTRIMI NË OBORRIN E SHKOLLËS

EKO KLUBI "XHELAL HAJDA - TONI"

RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI

"UKSHIN HOTI"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Ukshin Hoti" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

NATYRA DHE MJEDISI

Natyra është art i zotit, bekimi që vjen prej tij, frymëzimi i krijimit të qenies njerëzore. Pafajësia që na fali nëna natyrë ka ndryshuar me kalimin e kohës, mirësia në ato shpirtra të brishtë ka evoluar dashakeqësi.

Ajri që marrim frymë, uji që pimë, ushqimi që hamë dhe mijëra artikuj tjerë që përdoren janë nga natyra jonë. Njeriu po e përdor mjedisin tonë e po e trajton atë si pronë private duke ia humbur vlerat çdo ditë e më shumë. Ne po e shkatërrojmë këtë mjedis, po e prishim atmosferën.

Miliona fabrika të mëdha në tërë rruzullin tokësor. Tymi që po del nga këto fabrika po e shaktërron dhe më shumë mjedisin tonë, numri i automjeteve po rritet çdo ditë e më shumë. Ky tym po kthehet në sëmundje sidomos nëpër qytete.

Harrojmë që ajri është gjëja e parë që na duhet për të jetuar. Për aq kohë sa në kujdesemi për mjedisin, po të njejtin kujdes marrim prej tij. Vjen një ditë kur rëndësia e mjedisit kuptohet më shumë se kurrë më parë. Mjedi mbrohet duke e dhënë secii kontributin e tij, duke e mbajtur pastër dhe duke u kujdesur për të. Të mbrosh mjedisin do të thotë të mbrosh jetën tënde dhe të pasardhësve.

“Ngjyrat janë buzëqeshja e natyrës, por natyra është buzëqeshja jonë...”

NJERIU DHE MJEDISI

Mjedisi është vendi në të cilin njeriu zhvillon aktivitete jetësore, por rëndësia e tij është universale. Është e vërtetë se midis njeriut dhe mjedisit ekziston një raport varësie dhe “barazie” por fatkeqësisht ky raport nuk është parë kurrë nga ana e njeriut, sepse njeriu është munduar gjithmonë të shfrytëzojë të mirat që mjedisi ofron në favorin e tij, të marrë gjithcka e njëkohësisht të mos jap asgjë.

Panorama mjedisore formohet nga dy anë të medaljes, në njërin anë shohim zhvillimin e lartë ndërtesat e mbindërtuara, por tjetra është ajo që ndoshta përpiqemi t’a anashkalojmë sepse jemi të vetëdijsëm që jemi fajtorë të ndotjes së saj.

Njeriu është qenie komplekse. Ai i bën shkretëtirat të lulëzojnë dhe liqenet të vdesin. Toka po humbet dhe po degradohet, pyjet e zhveshura po mbeten si “kafshët pa lëkurë”. Të gjithë jetojmë në këtë mjedis, ushqehemi në këtë tokë dhe argëtohemi në këtë ambient.

Mbrojtja e tokës dhe e mjedisit nuk është çështje e një dite por e vazhdueshme. Rritja e përgjegjësisë individuale është celësi për të lëvizur nga ndërgjegjësimi drejt veprimit, gjë që do ta kthejë njeriun në ekuilibër me natyrën. Askush nuk duhet të harrojë, pavarësisht nga posti që mban, as toka nuk i përket një brezi, e as një mandat qeverisës, as njerëz të veshur me pushtet, e as edhe një ministrie të vetme.

Ne të gjithë kemi një rol për të luajtur, kemi përgjegjësi specifike për të arritur, nëse me të vërtetë duam të thithim ajër të pastër, të pijmë ujë të freskët, të kemi rrugë të qeta, pejsazhe të mbrojtura, pra me një fjalë një vend të shëndetshëm për të jetuar. Toka është pasuria më e madhe kombëtare, është e brezave pa fund. Kjo tokë është shtëpia e vetme e të gjithë krijesave të gjalla, prandaj misioni më i shenjtë dhe më i çmueshëm i njeriut, do të ishte ruajtja e kësaj shtëpie të përbashkët dhe kujdesi maksimal i saj.

Ngjyrat janë buzëqeshja e natyrës, por natyra është buzëqeshja jonë. Mbill një lule për një të ardhme më të mirë nesër.

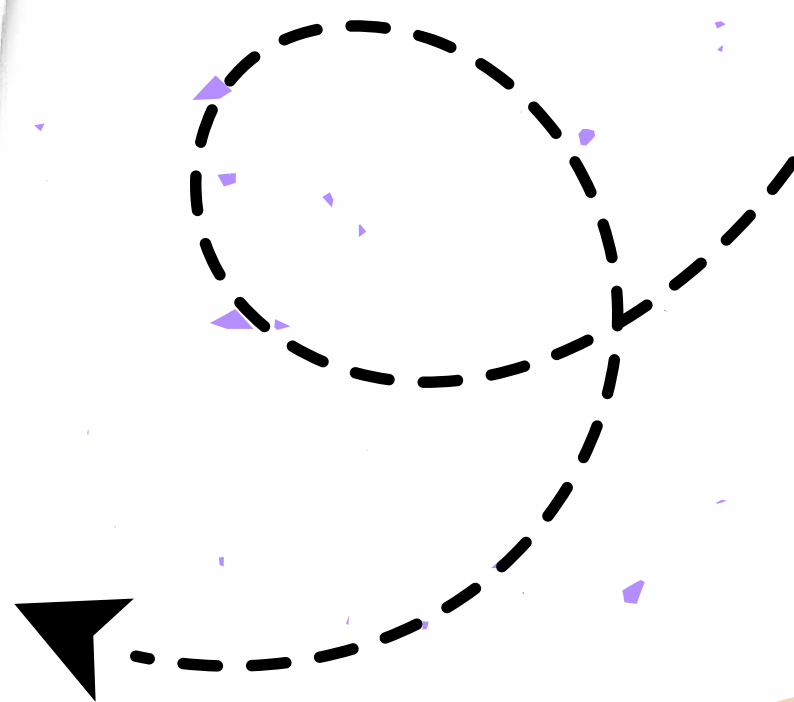
AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

AKSION PASTRIMI NË OBORRRIN E SHKOLLËS

EKO KLUBI "UKSHIN HOTI"

KRUSHË E MADHE, RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI "REMZI ADEMAJ"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Remzi Ademaj" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

Ambienti ku ne jetojmë, ndërton tek ne tiparet morale dhe psiqike. Formimi jonë është i lidhur ngusht me mjedisin ku ne jetojmë, pra në një formë ai përfaqëson vet njeriun. Nga mjedisi ne marrim të gjitha elemente e nevojshme për ekzistencë.

Natyra ne na ka falur shumë të mira, por si çdo gjëje tjetër ne nuk i'a dijmë vlerën deri në momentin kur e humbasim, e njëjta po ndodh edhe me mjedisin. Pak nga pak mjedisi po shkatërrohet nga ne dhe ne vet po cënojmë resurset tona.

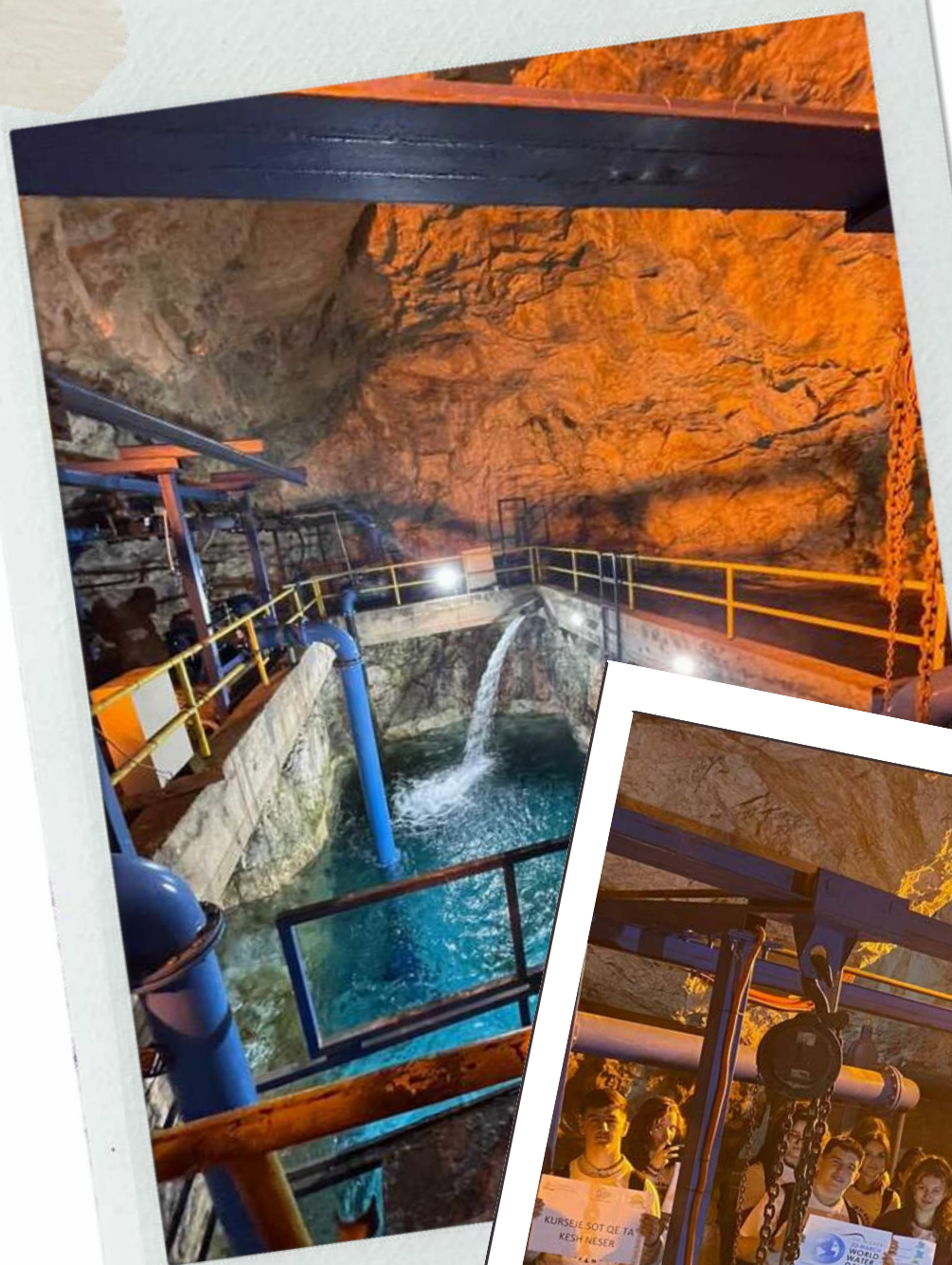
Ta ruajmë mjedisin sepse ai është vet jeta!

Shpejtim Fazliu X6 - Eko Klubi
“Remzi Ademaj”

"MJEDISI MUND TË JETOJË PA NE, POR NE JO PA TË..."

Ambienti natyror është i domosdoshëm për zhvillimin e jetës në mirëqenie që njeriu t'i zhvillon veprimtaritë e tij njerëzore në atë zonë. Mjedisi në disa vende të botës është bërë temë shqetësuese për shkak të disa faktorëve ekologjik por edhe faktorë negativ që njeriu i përhap në atë mjedis që gradualisht ajo zonë ndotet dhe mbetet e pa banuar jo vetëm nga njerëzit kafshët apo bimët por edhe gjithë botën organike dhe joorganike. Përndryshe mjedisi i pastër është shumë i shëndetshëm dhe tepër produktiv si nga ana njerëzore, bimore dhe shtazore.

Valdrin Binaj X6 – Eko Klubi "Remzi Ademaj"

"MJEDISI , PËRMBUSHJA SHPIRTËRORE"

Në një mjedis në të cilin ka një rregull pastërtie, një rregull mirëmbajtje aty gjithmonë ka një përmbushje motivuese të duash edhe më shumë natyrën, atë të cilën ne rritemi dhe jetojmë me të gjitha peripecitë jetësore e kulturore. Ne duhet të jemi të vetëdijshëm për atë vend në të cilin jetojmë , ta përmbushim me pasuri natyrore dhe të kemi një shëndet të mirë dhe të zhvilluar pastër. Në një natyrë të dëlirë gjithmonë do të kesh motiv për të qenë më kreativ në këndvështrimet e ndryshme jetësore. Dua të përmbledh se , natyra është pasuria më e madhe që e kemi dhuratë falas, e ne duhet të tregojmë edukatën tonë se sa jemi të vetëdijshëm të kujdesemi dhe ta mbrojmë atë. Jini bujar me natyrën, është vlera më e çmuar që posedojmë!

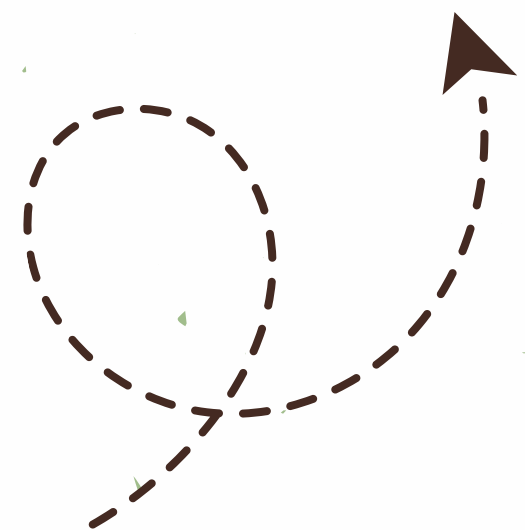
Dëbora Krasniqi X4 – Eko Klubi
"Remzi Ademaj"

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

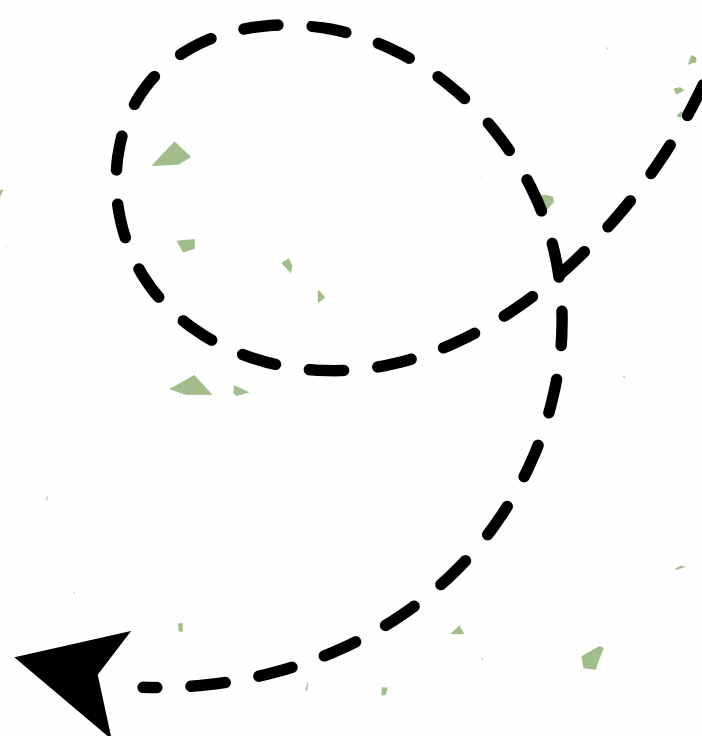
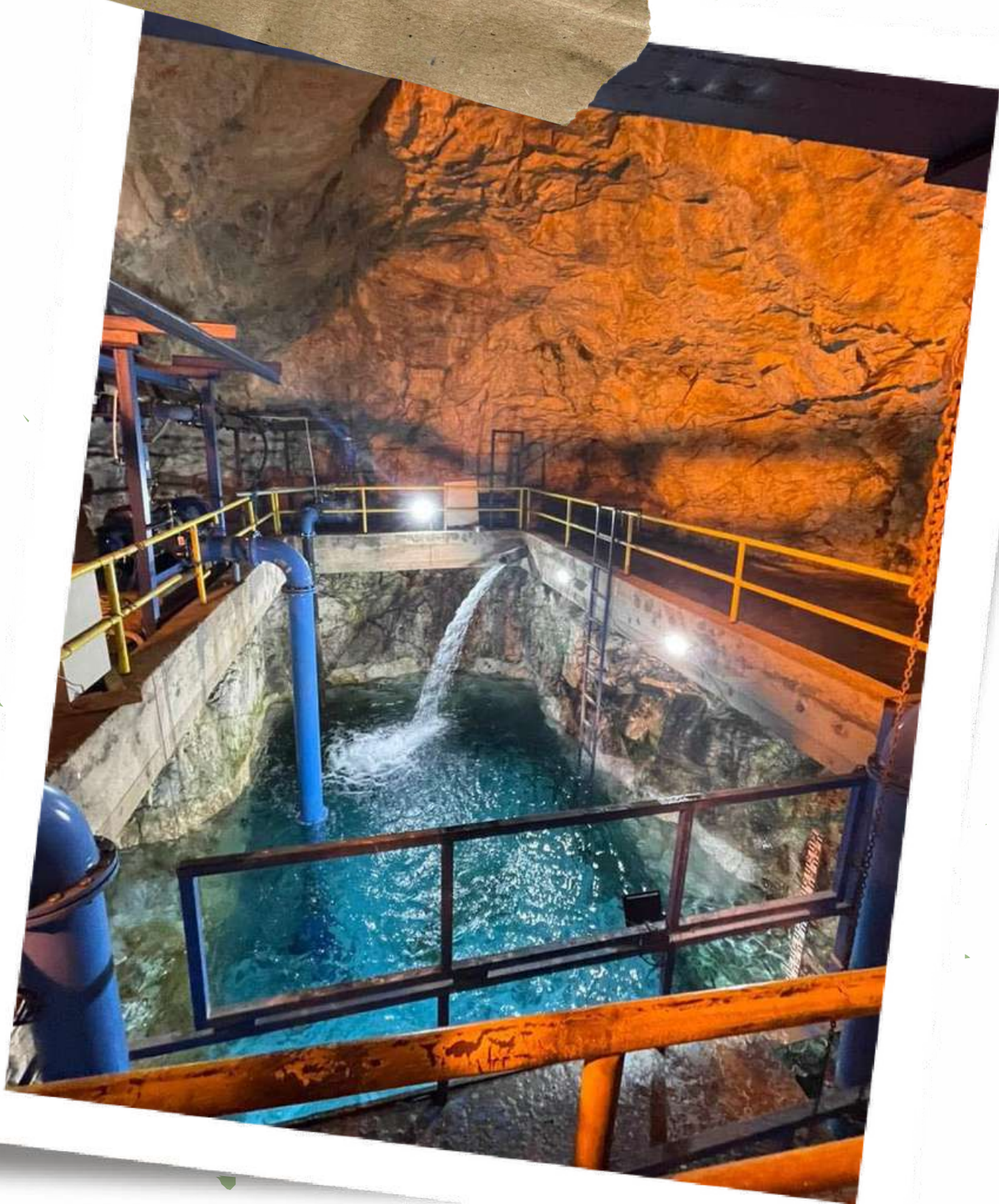
TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EÇ MA NDRYSHE

DITA BOTËRORE E UJIT

Në Ditën Botërore të Ujit - 22 Marsi, Eko-Klubi zhvilloi një aktivitet senzibilizues me ç'rast nxënësit kanë vizituar kompaninë "Hidroregjioni Jugor" ku janë informuar për vlerat cilësore dhe sasiore të ujit të pijshëm në qytetin e Prizrenit.

EKO KLUBI "REMZI ADEMAJ"

RR. REMZI ADEMAJ, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOËLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"LUCIANO MOTRONI"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Luciano Motroni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

KUR PUSHOI BOTA

Në shtatë kontinentet e këtij globi,
Cep më cep të kësaj gjeografie,
Pa dallim race apo etnie,
Ne botën do ta shkatërrojmë.

Do nxjerrim gjithë minierat e qymyrin,
Do ham gjithë gjallesat detare,
Të kënaqim apetitet,
E kësaj bote kalimtare.

Premë drunjtë, i bëm mobilje,
Ndërtuam fabrika që ndotin lumenj,
E po nga i njëjti lum,
Do ham peshk, specialitet.

Elektranat nxinë qiellin,
Makinat nxinë rrugët,
Zi po pijmë zi po hamë,
Kemi filluar dhe zi të shohim.

Dhe ashtu një ditë prej ditëve,
Armik i padukshëm na rrethoi,
Pandemi e paska emrin,
I gjithë populli e mallkoi.

Rrugët na zbrasi e frikën na futi,
Përqafimin ndaloi,
Shëtitjet na kufizoi,
Maskë e doreza të vemë na detyroi.

Harruam lukset, i'u kthyem familjes,
Frikë e vdekjes kaploi botën
Harruam lukset, i'u kthyem vetes,
Nga frikë e urisë e urisë zbrazem
marketet.

Dhe në këto momente kur bota pushoi:
-Pyjet nuk u pren më
-Lumenjt nuk u ndotën
-Makinat pushuan për herë të parë
-Lakmia pushoi për herë të parë

BOTA PUSHOI PËR HERË TË PARË

YLLZA KRASNIQI

INTERVISTË ME DREJTORIN E SHKOLLËS, EKOLOG

MEHDI KRASNIQI
DREJTOR, BIOLOG, EKOLOG

1. CILA ËSHTË ÇËSHTJA MË URGJENTE MJEDISORE AKTUALISHT?

- Prej çështjeve mjedisore më urgjente aktualisht me të cilat duhet të merret njerëzimi mendoj se është ruajtja e biodiversitetit.

2. ÇFARË JU BËRI TË VENDOSNI TË VAZHDONI KARRIERËN TUAJ SI EKOLOG?

- Pasioni dhe dëshira për të kontribuar në ruajtjen dhe kujdesin ndaj natyrës dhe botës së gjallë bimore dhe shtazore, mbrojtja dhe shfrytëzimi në mënyrë të kontrolluar i burimeve dhe resurseve natyrore.

3. CILA ËSHTË ÇËSHTJA MË E RËNDËSISHME MJEDISORE QË NJERËZIT PËRJETOJNË AKTUALISHT?

- Prej çështjeve mjedisore më aktuale në vendin tonë dhe në botë mendoj se është ngrohja globale, humbja e biodiversitetit, sigurimi i ushqimit dhe ujit të pijes.

4. SI DO TË JETË MJEDISI NË KOSOVË NË 10 VITET E ARDHSHME?

- Mendoj që në Kosovë ka shumë për tu bërë sa i përket mbrojtjes së mjedisit, në të ardhmen shoqëria e jonë duhet të vetëdijësohet lidhur me legjislacionin dhe kulturën e mbrojtjes së mjedisit, prandaj mendoj që ne do të shkojmë drejt përmirësimit, mbrojtjes dhe ruajtjes së mjedisit jetësor.

INTERVISTË ME DREJTORIN E SHKOLLËS, EKOLOG

5. CILAT JANË KËRCËNIMET KRYESORE TË NDRYSHIMEVE KLIMATIKE?

- Ngrohja global (greenhouse efekt) ndryshimet klimatike janë kërcënimi më serioz që mundë ti shkaktohet planetit, shkrija e akullnajave ne veri do të ishte katastrofale për tërë planetin, qytetet bregdetare do të mbuloheshin nga uji, lëvizja e popullsisë, dyndjet, do të shkaktonin pasoja të rënda për gjithë planetin, pasoja të paparashikueshme.

6. SI PO NDIKOJNË NDRYSHIMET KLIMATIKE TE KAFSHËT DHE NJERËZIT?

- Ndryshimet klimatike kanë efekt të drejtpërdrejtë në njerëz dhe përgjithësisht botën e gjallë bimore e shtazore, më pak ujë, më pak reshje, thatësira etj...

7. SI NDIKON NDRYSHIMI I KLIMËS NË SHËNDETIN E NJERËZVE?

- Pasojat mjedisore të ndryshimeve klimatike, siç janë valët ekstreme të nxehtësisë, ngritja e nivelit të detit ndryshimet në reshjet që rezultojnë në përmbytje dhe thatësira, uragane intensive dhe cilësia e degraduar e ajrit ndikojnë drejtpërdrejtë dhe indirekt në shëndetin fizik, social dhe psikologjik të njerëzve.

INTERVISTËN E REALIZOI:

YLLËZA KRASNIQI, NXËNËSE E KLASËS XI-2,
UDHËHEQËSE E EKO KLUBIT TË SHKOLLËS

INTERVISTA ME BIOLOGUN E SHKOLLËS

**PROF. GAZMEND BEQAJ, BIOLOG,
MËSIMDHËNËS NË SHKOLLËN TONË.**

1. CILA ËSHTË PËRVOJA E JUAJ RRETH NDOTJES SË UJIT?

- Njerëzimi gjatë historisë së vet është përballur me shumë pasoja të ndotjes së ujit që ka rezultuar me paraqitjen e shumë sëmundjeve edhe në përmasa epidemike, por përvoja ime me ndotjen e ujit është shumë e kufizuar kryesisht në ndotjen e lumit të qytetit që ka ndikuar në zvogëlimin e biodiversitetit bimor dhe shtazor të lumit duke humbur kështu edhe atraktivitetin e tij.

2. CILAT KRIJESA PREKEN NGA NDOTJA E UJIT?

- Varësisht nga burimi i ndotjes mundë të preken këto apo ato grupe të organizmave, por në parim përmes zingjirit ushqimor mundë të preken të gjithë që nga protozoat, bimët shtazët por edhe njeriu.

3. SI NDIKON NDOTJA E UJIT NË TOKË?

- Ndotja e ujit ndikon në mbi 200 sëmundje, por në aspektin futurist nëse nuk menagjohet si duhet mundë të ketë pasoja katastrofale nga ndotja e ujit.

4. A MUND TË NDIHMOJË FILTRIMI I UJIT, PSE PO APO JO?

- Padyshim që filtrimi i ujit të pijes, filtrimi i ujërave të zeza ndihmon shumë në aspektin ekologjik.

5. ÇFARË DO TË NDODHË NËSE NUK I NDALOJMË SHPYLLËZIMET?

- Pyjet janë mushkëritë e tokës, prandaj nuk është e vështirë të kuptojmë ndikimin e shpyllëzimeve në planet, janë prodhuesit kryesor të oksigjenit në tokë.

INTERVISTA ME BIOLOGUN E SHKOLLËS

6. SI MUNDË TË NDIHMOJË NJË PERSON I VETËM PËR TË LUFTUAR SHPYLLËZIMIN?

- Edhe rrugëtimet e gjata nisin me hapin e parë, ndaj edhe një njeri i vetëm mundë të bëjë mjaftueshëm duke ftuar të tjerë rreth vetes rreth kauzës së përbashkët me qëllim të parandalimit të shpyllëzimeve.

7. ÇFARË MENDONI PËR SHPYLLËZIMET NË KOSOVË?

- Nuk do thoja se kanë arritur nivele alarmante, megjithëse shpyllëzime ka, më shumë së kjo vërehet një mungesë aktiviteteve vetëdijesuese për ruajtjen e pyjeve ose për ripyllëzime.

8. SI MENDONI, NDOTJA E PYJEVE A MUND TË PËRMIRËSOHET NË KOSOVË, PSE PO APO PSE JO?

- Ndotja e pyjeve në Kosovë mundë të përmirësohet, parasegjithash me vetëdijesimin e të gjitha palëve të interesuara për pasojat katastrofike që mund të ketë ndotja e pyjeve.

NGRITJA VETËDIJES QYTETARE LIDHUR ME MJEDISIN GJENDJA ALARMANTE LIDHUR ME SHKATËRRIMET E MJEDISIT NE KOSOVE

Vetëdija qytetare në Kosovë sa i përket mbrojtjes dhe ruajtjes së mjedisit vazhdimisht duhet të ngritet. Pasojat e një mjedisi të ndotur janë jashtëzakonisht të mëdha, ndër faktorët më kryesor të ndotjes së mjedisit në Kosovë janë: kanalizimet (ujërat e zeza) industrinë sidomos prodhimi i energjisë elektrike duke shfrytëzuar thëngjillin si lëndë djegëse, hudhja e mbeturinave në vende jo të duhura-mosmenagjimi si duhet i tyre, mbeturinat e amvisërisë, detergjentet, shkatërrimi i shtretërve të lumenjve si dhe shpyllëzimet dhe djegia e pyjeve janë vetëm disa nga faktorët që ndikojnë në shkatërrimet e mjedisit në Kosovë.

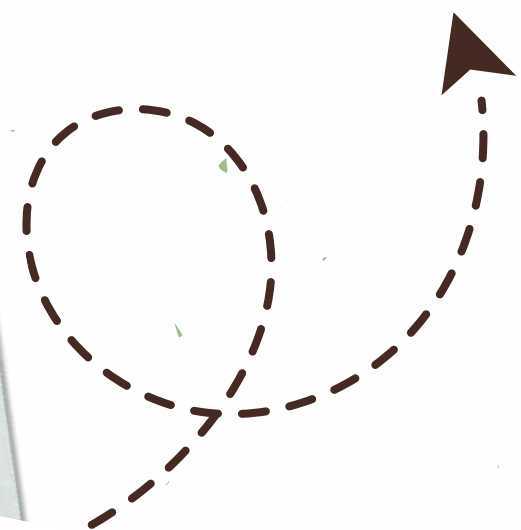
Prandaj është detyrë imediate e gjithsecilit të kontribuojë në mbrojtjen e mjedisit duke filluar nga familjet, shkolla, shoqëria në përgjithësi e legjislacioni nga organet vendimmarrëse, të gjithë së bashku të kontribuojmë në parandalimin e rreziqeve më të mëdha mjedisore në mënyrë që mos të vijmë deri te ndonjë katastrofë ekologjike e shoqëruar me epidemi të ndryshme, prandaj sa më herët që shoqëria e jonë të vetëdijesohet lidhur me problemet mjedisore aq më mirë për shoqërinë tonë.

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "LUCIANO MOTRONI" **RR. MEHMET PASHË DEVALLA –** **PRIZREN, KOSOVË**

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"LASGUSH PORADECI"

1

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i IAAP "Lasgush Poradeci" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

MJEDISI

-Mjedisi fjalë e bukur, por kur vie tek bukuria e mjedisit që na rrethon nuk mund të thuhet e njëjta gjë.

-Ndalem dhe mendoj, mendoj se pse të më interesoj mua apo dhe ty se e ndotim ambientin, se hedhim mbeturina? Pse të na interesoj ne se një mbeturinë, apo ndotje sado e vogël, mund të jetë shkaktar i shumë sëmundjeve që mund të keni ju, apo edhe dikush i dashur për ju? E vështirë apo jo!

Të dish që një gabim i juaj mund të lëndoj një jetë të pafajshme. Kemi bërë shumë dëme ndaj nënës natyrë, dëme, pasojat e të cilave nuk po prekin vetëm të fajshmit por edhe ata të cilët u munduan që njeriu të jetë në harmoni me natyrën. Jemi ne po ata të cilët kanë nevojë për natyrën. Atëherë më thuaj se pse jemi ne po ata të cilët dita ditës po e shkatërrojmë atë? Duke shkatërruar natyrën po shkatërrojmë edhe veten, gjë që njerëzimi e ka të vështirë për ta kuptuar. Ndotja mjedisore nuk paraqet vetëm një term, nuk paraqet vetëm një fjalë, por paraqet problem universal, problem për të cilin njerëzimi nuk po bënë asgjë për ta ndaluar, dhe shkatërruar atë.

-Pse duhet me të patjetër të jem unë, të jem unë ajo që mbron apo nuk e dëmton mjedisin rreth saj?

-Kur të gjithë rreth nesh vazhdojnë pa ndal ta dëmtojnë atë, të jenë të pa përgjegjshëm?

-Ndryshimi asnjëher nuk ka filluar dhe asnjëher nuk do fillojë nga ata apo ato.

Ndryshimi fillon mu këtu tek unë dhe ju.

EKOLOGJIA

Ekologjia është studim i marrëdhënieve midis organizmave të gjallë, duke përfshirë njerëzit dhe mjedisin e tyre, ajo kërkon të kuptojë lidhjet jetësore midis bimëve, kafshëve dhe botës përreth tyre...

Mjedisi është frymëzim për ne. Ndër më të rëndësishmet është ndjesia pozitive e cila vetvetiu shfaqet kur ne shohim një mjedis të pastër, nëse syri jonë sheh papastërti ne menjëherë do të kemi ndjenjen e zhgënjimit dhe demotivimit.

Arsyeja e krejt kësaj është se ne nuk po i japim mjedisit rëndësinë e mjaftueshme. Shpesh herë kemi dëgjuar për ekologjinë dhe temat e ndryshme sa i përkasin mjedisit, ka grupe të ndryshme të cilat bëjnë një punë të madhe sa i perketë vetëdijësimit për të pasur një jetë të shëndetshme dhe mjedis të pastër, por jo shumë herë kanë një rezultat të dukshëm.

Sa më shumë aktivitete për mjedisin tonë më mirë për ne. Ne si shoqëri duhet që të përdorim tokën në mënyra që të lëmë një mjedis të shëndetshëm për brezat e ardhshëm. Fatkeqësisht nëse ne e vrojtojmë oqeanin, janë aq të gjera saqë njerëzit i nënvlersojnë ndikimet dhe benifitet që ne kemi nga ujërat.

Njerëzimi në përgjithësi i ka marrë oqeanet si të pa rëndësishëm edhe pse oqeanet janë një furnizim i pa fund burimesh natyrore poashtu dhe një deponi e pafundme mbeturinash.

EKOLOGJIA

Kemi qindra arsye pse duhet të shpëtojmë oqeanin dimë se mbi 70% e tokës mbulohet nga uji dhe kjo nënkupton se krijesat detare janë forma mbizotëruese të planetit tonë.

Përveç kësaj arsye tjetër është se fundi i oqeanëve na ofron naftë, gaz natyror, medikamente dhe përbërës për ushqime dhe produkte e të tjera. E mirë është kur ne marrim iniciativë për pastrimin e mjedisit duke filluar nga oborri i shtëpisë sonë, rrugët e vendit ku jetojmë dhe vendet e tjera, ku mund të bëhen organizime për gjelbërimin e ambienteve gjë e cila shkon për të mirën e qenieve të gjalla.

Por kur i mendojmë këto, ne shohim nivelin e ulët të vetëdijësimit që kemi, serioziteti është shumë i ulët në kuadër të këtyre aktiviteteve. Nëse analizojmë mjedisin ku jetojmë duhet të shfaqet ndjenja e shqetsimit për njerëzit. Gjë e cila duhet të na jap shtyerje për pastrimin e vendit tonë.

Aktivitetet e ndryshme, mos prerja dhe djegja e pyjeve, reciklimi i mbeturinave dhe mos hedhja e tyre vend e pa vend do të bëjë jetën tonë të shëndetshme dhe natyra do të na bëjë mikun më të ngushtë. Gjitha këto ne mundemi ti bëjmë dhe të jetojmë të shëndetshëm dhe të motivuar për të ardhmen tonë.

Motivimi ka të bëjë shumë se si ne e kemi mjedisin sepse absolutisht kjo ndikon në psikologjinë tonë e nder më e rëndësishmja është edhe se si ne fitojmë kulturen e pastërtisë së mjedisit.

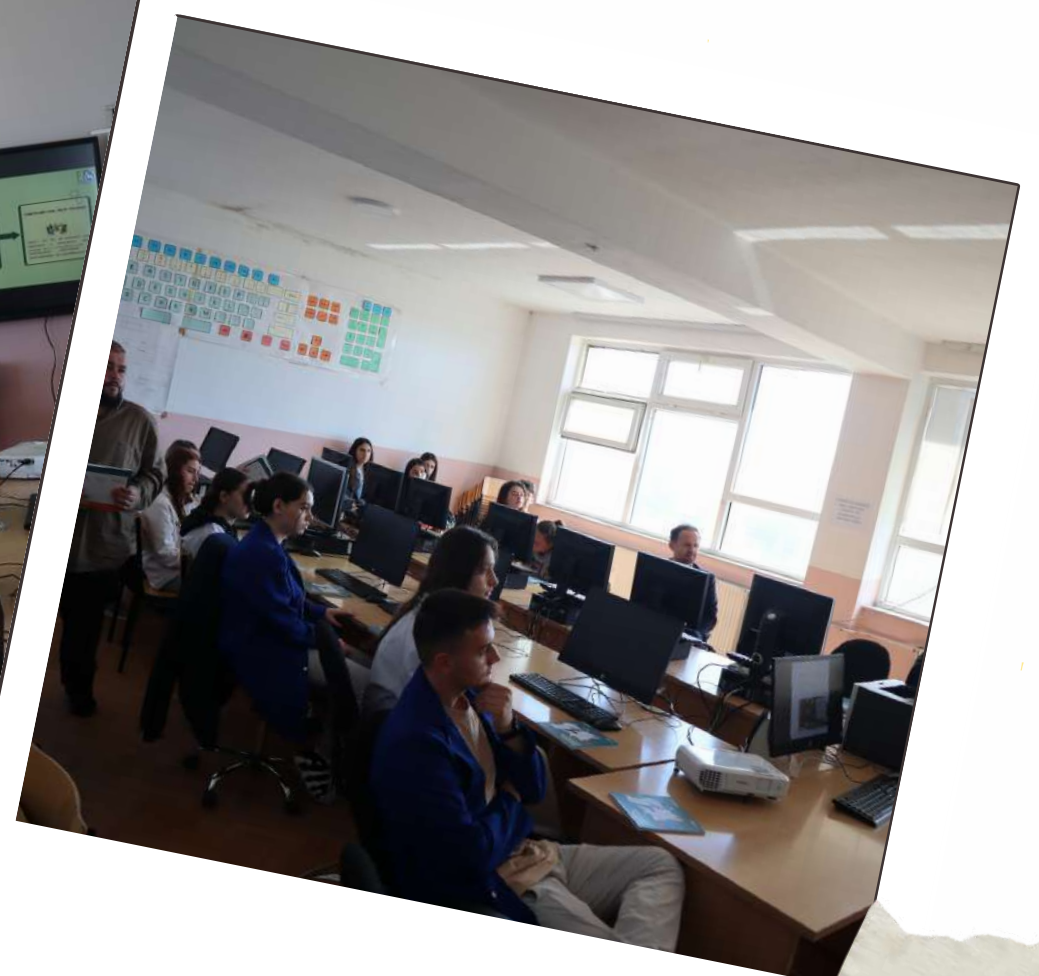
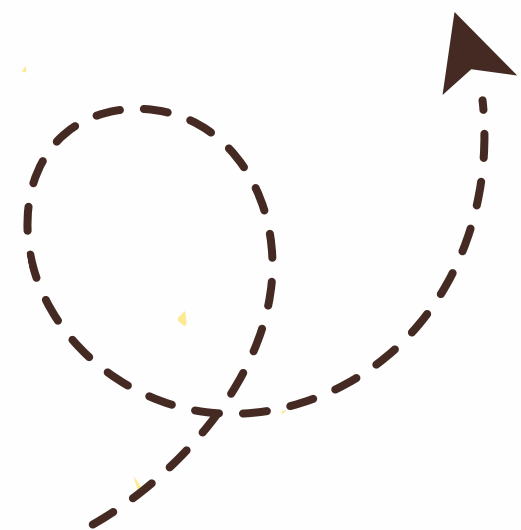
Thuaj STOP gjerave të dëmshme për mjedisin.

**LUELA KRYEZIU DHE LEON HOXHAI – EKO KLUBI "LASGUSH
PORADECI"**

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "LASGUSH PORADECI"

KIJEVË, MALISHEVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"KUJTIM KRASNIIQI"

1

♦ Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Qendrës së Kompetencës "Kujtim Krasniqi" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

FJALA E NATYRËS

Asgjë që shohim, nuk është ashtu siç duket, çdo gjë përbëhet nga diçka. Ajo diçka përbëhet nga disa njësi, deri aty ku syri i njeriut është i kufizuar e verbohët.

Dhe çdo gjë vjetrohët, zvogëlohet, derisa vjen një moment që asgjë s'mund të shikohët. Por si vallë, u formuan këto gjëra misterioze që çdo ditë po jetojmë? Nga natyra, sigurisht.

Natyrë është e çuditshme, sa edhe e bukur. Natyrë është botë me vetë, ku në të ka gjëra për të zbuluar pafund. Natyrë është një ndër pjesët më të rëndësishme të jetës sonë, është e pranishme në çdo aspekt të saj.

Është mëse e dukshme se ndërmjet njeriut dhe mjedisit egziston një lidhje fortë, duke krijuar gjithashtu një raport varsie mes tyre. Njeriu përfiton nga mjedisi. Gjithçka që konsumojmë janë dhuratë prej tij dhe hapësirat në të cilën jetojmë. Për aq kohë sa ne kujdesemi për mjedisin, po të njëjtin kujdes marrim prej tij.

Vjen një ditë kur rëndësia e mjedisit kuptohët më shumë së kurrë më parë. Pikërisht sot. Mjedisi pa njeriun dukët se po merr frymë, mjedisi pa veprimtarinë njerzore egziston.

Por... e vërteta është se nuk jetojme dot pa mjedisin por as pa e dëmtuar nuk qëndrojmë. Nuk duhet të presësh pëmët, të ndërtoësh pa fund ndërtesa, të përdorësh pa fund lëndët djegëse, nuk duhet ta ndotësh nëse vërtetë mendon për shëndetin tënd. Pasi që mjedisi është gjithqka dhe çdo gjë që na rrethon.

NJERIU, PËRBINDSHI MË I MADH I TOKËS

Natyra ose ndryshe ajo që na mban gjallë, ajo që i jep të gjitha pasuritë dhe vlerat ushqyese tokës poashtu dhe njerzëve.

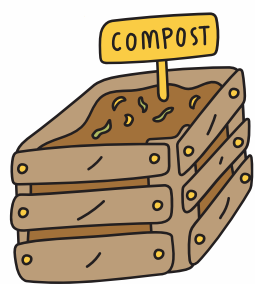
Eh! Dikur ishte një vend i pasur, një vend me vlera, një vend që jetonin specie, bimë dhe gjallesa të ndryshme. Ishte ai vend që çdo njeri do donte të jetonte. E sot, çfarë sot? Sot, ai vend i bukur e frytdhënës është shkatërruar.

E mendoni nga kush? Nga vet ne, ne që duam shumë nga ajo dhe nuk bëjmë asgjë për të. Ne! Ne që po vrasim veten me duart tona. Si mundet njeriu të vras vetën me duart e tij? Po e vret, dhe për më tepër spo vret vetëm veten por dhe tokën, e gjithë gjallesat që jetojnë në të.

Ku më shumë se gjysmën e bimëve dhe e kafshëve janë në zhdukje, nga ne, ne që po vrasim, ne që po e shkatërrojmë pa e ditur që po e bëjmë. E si? Duke ndotur, duke shpyllëzuar dhe duke vrarë. Këto po ndikojnë në shkatërrimin e ajrit, tokës dhe njeriut.

Por s'është vonë! Asnjëherë nuk është vonë, çdo njeri duhet të vetëdijsohet dhe të kuptojë që jemi në rrezik dhe të filloj të ndikoj për mirë në mbrojtjen e mjedisit, poashtu të vetëdijësoj të tjerët në kujdesin e mjedisit.

SHKUMBIN HOXHA XI-4 – EKO KLUBI "KUJTIM KRASNIQI"

**NATYRA ËSHTË ARTI MË I BUKUR QË MUND TË
DËSHIROHET NË JETËN E NJERIUT.**

**NATYRA ËSHTË NJË MISTER TË CILIT S'MUND
ASKUSH PËRPOS NJERIUT NUK MUND TI'A GJEJ
ZGJIDHJEN.**

**ZOTI KRIJOI NJERIUN TA ÇMOJ NATYRËN, JO TA
SHKATRROJ ATË.**

**NATYRA ËSHTË NJË ËNDËRR E PAFUNDME TË
CILIN NJERIU PO E DËMTON.**

**TË HULUMTOSH NATYRËN ËSHTË Ë NGJASHME SI TË KËRKOSH
YJET NË PAFUNDËSI SEPSE ATA TË RRËTHOJNË GJATË NATËS
ASHTU SI TË RRËTHOJNË GJATË NATËS ASHTU SI TË RRËTHOJNË
BUKURITË E NATYRËS GJATË DITËS.**

**MUHAMET KRASNIQI X-11– EKO KLUBI "KUJTIM
KRASNIQI"**

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "KUJTIM KRASNIQI"

RR. HABIB BERISHA, LAGJJA E MIRËDITËS, MALISHEVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI
"HAMDI BERISHA"

♦ Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Hamdi Berisha" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

FAKTE MBI DITËN E TOKËS

Kualiteti i jetës dhe i shëndetit të njeriut është i lidhur ngushtë edhe me vet shëndetin dhe kujdesin ndaj natyrës, prandaj shumë ambientalist ja kushtuan mundin dhe punën e vet kësaj çështje.

Në vitin 1969 në një Konferencë të UNESCO-së në San Francisko, aktivisti i paqes John McConnell propozoi një ditë për të nderuar Tokën dhe konceptin e paqes, që së pari herë u festua më 21 mars 1970.

Një muaj më vonë Senatori i SHBA-ve, Gaylord Nelson propozoi idenë për të organizuar një mësim mbar-kombëtarë mbi mjedisin. Ai angazhoi një aktivist të ri Denis Hayes dhe riemëruan ngjarjen “Dita e Tokës”.

Dita e Tokës është një ngjarje vjetore që festohet në të gjithë botën ku për herë të parë kjo ditë u festua me 22 prill, të vitit 1970, për të demonstruar kështu mbështetjen për mbrojtjen e mjedisit.

EDUKIMI MJEDISOR

Edukimi mjedisor është rritja e ndërgjegjësimit dhe e njohurive mbi mjedisin dhe rreth tij. Ky proces i ndihmon njerëzit të zhvillojnë ndjeshmërinë ndaj natyrës dhe mjedisit që i rrethon. Ai nxit të kuptuarit me mire se si funksionon mjedisi!

Fjala “Edukim Mjedisor” është një kocept i cili në fillim u theksua dhe u zhvillua nga Patrick Geddes (1854-1932), i cili ishte pioneri i lëvizjes mjedisore. Idetë e tij si: "Mendo globalisht, vepro lokalisht", janë bërë shumë të zakonshme".

Ai ia dedikoi jetën e tij edukimit dhe mjedisit, madje ai e theksoi edhe një qasje holistike (gjithpërfshirëse) që ka ndihmuar mbi studimet rreth edukimit mjedisor.

Qëllimi i këtij procesi është që të zhvillojë një “popullsi të botës” që është e ndërgjegjshme dhe e shqetësuar për mjedisin dhe problemet lidhur me të, e cila ka njohuritë, aftesitë, sjelljet, motivimin dhe zotimin për të punuar individualisht.

MBROJTJA DHE RUAJTJA E BIODIVERSITETIT

Biodiversiteti është një term i përdorur për të përshkruar larmishmerinë dhe kompleksitetin e jetës së gjallesave në tokë, ku përfshinë jo vetëm numrin e llojeve por edhe ndryshueshmërinë gjenetike, strukturën e komunitetit dhe funksionet ekologjike të tyre.

Biodiversiteti në Kosovë:

Kosova është një vend me biodiversitet të pasur, duke përfshirë shumë lloje të kafshëve, bimëve dhe mjedisit të tyre natyror. Që të mbrohet biodiversiteti në Kosovë duhet përfshirë gjitha nivelet e shoqërisë dhe të ndërmerren veprime.

- Krijimi i parqeve të biodiversitetit dhe zonave të mbrojtura;
- Zbatimi i ligjeve dhe rregulloreve për mbrojtjen e mjedisit;
- Promovimi i turizmit të qëndrueshëm;
- Rritja e ndergjegjësisë për ruajtjen e biodiversitetit;
- Promovimi i praktikave të qëndrueshme nga bizneset dhe fermerët.

Shkaktarët e dëmshëm mbi biodiversitetin:

- humbja e habitatit;
- ndryshimi klimatik;
- ndërhyrja e njeriut në mjedis;
- shkatërrimi i bimësisë;
- ndërrimi i lëndës gjenetike.

RËNDËSIA E RUAJTJES SË MJEDISIT

Ruajtja e mjedisit është shumë e rëndësishme, me dëmtimin e saj nuk ndikohemi vetëm ne por edhe shumë organizma tjerë të gjallë.

Ruajtja nuk nënkupton mos shfrytëzimin e natyrës, sepse asetet e saj i janë dhuruar njeriut mirëpo ky përdorim të jetë i kontrolluar në atë formë që të mos dëmtoj mjedisin.

Me fjalë të tjera, nëse një strukturë, objekt ose habitat natyror i sjell dobi mbarëvajtjes dhe zhvillimit të jetës, ai kërkohet të ruhet në gjendjen e tij origjinale. Ne nuk do ti kishim ato pak vende të mbetura natyrore që janë të mbushura me biodiversitet, nëse lëvizja e ruajtjes nuk do kishte drejtuar rrugën.

Mbrojtja e ekosistemeve, kafshëve dhe bimëve nga ndërhyrja e dorës së njeriut është veprimi më i mirë që mund të bëjë njeriu. Pra, me pak fjalë e ardhmja e mjedisit në Tokë varet nga vetë ne, dhe nga gjeneratat e reja të cilat do të vetëdijesohen për problemet mjedisore dhe duke marrë masa për eliminimin e tyre dhe sigurimin e një mjedisi sa më të pastër.

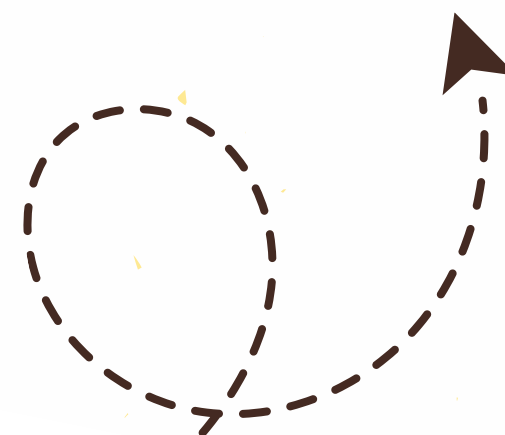
Prandaj, “MBJELL NJË BIMË SOT PËR NJË TË ARDHME SA MË TË NDRITUR NESËR”

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "HAMDI BERISHA"

MALISHEVË, KOSOVO

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOËLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI "GJON BUZUKU"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Gjon Buzuku" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

ELEGJI PËR NATYRËN

Ekosisteme dhe habitate, kaq të ndryshme dhe kaq madhështore. Bukurinë e natyrës, ne duhet ta ruajmë dhe ta kuptojmë.

Duke vlerësuar burimet tona, për t'i shijuar brezat e ardhshëm. Duke zbatuar praktika të qëndrueshme, ne duhet të përdorim.

Riciklimi, reduktimi i mbetjeve dhe kursimi i energjisë. Mundësitë për të bërë një ndryshim, ne të gjithë mund t'i shohim.

Edukimi i planetit, përgjegjësia dhe detyra jonë. Bërja e zgjedhjeve të vetëdijshme, për të siguruar një cilësi më të mirë.

Mbrojtja e mjedisit, një sipërmarrje vendimtare. E nevojshme për mbijetesën tonë, dhe të ardhmen në zhvillim. Duke ndërmarrë veprime tani, për të shpikur një planet më të shëndetshëm

"MJEDISI DHE RËNDËSIA E TIJ"

Mjedisi është thelbësor për mbijetesën tonë dhe është përgjegjësia jonë ta mbrojmë atë. Planeti ynë po përballet me sfida të ndryshme mjedisore si ndotja, ndryshimet klimatike dhe varfërimi i burimeve natyrore. Është e rëndësishme që ne të ndërmarrim hapa për të mbrojtur mjedisin tonë për të siguruar një të ardhme të shëndetshme për brezat që do të vijnë.

Një nga mënyrat më efektive për të mbrojtur mjedisin është zvogëlimi i gjurmës sonë të karbonit. Ne mund ta bëjmë këtë duke përdorur burime të pastra dhe të rinovueshme të energjisë si energjia diellore dhe e erës. Ne gjithashtu mund të zvogëlojmë përdorimin tonë të energjisë duke fikur dritat dhe pajisjet kur nuk janë në përdorim, duke përdorur transportin publik dhe shoqërimin e makinave.

Një mënyrë tjetër për të mbrojtur mjedisin është reduktimi i mbetjeve tona. Ne mund të reduktojmë mbetjet duke përdorur qese, kontejnerë dhe shishe të ripërdorshme. Ne gjithashtu mund të riciklojmë produkte letre, qelqi, plastike dhe metali. Hedhja e duhur e mbetjeve të rrezikshme si bateritë, pajisjet elektronike dhe kimikatet është gjithashtu e rëndësishme.

Ne gjithashtu duhet të mbrojmë burimet tona natyrore, si uji dhe ajri. Ne mund ta bëjmë këtë duke kursyer ujin, duke përdorur produkte pastrimi miqësore me mjedisin dhe duke reduktuar përdorimin e plastikës. Është gjithashtu e rëndësishme të mbështeten politikat që mbrojnë mjedisin, siç janë ligjet dhe rregulloret e ruajtjes që kufizojnë ndotjen.

Mbrojtja e mjedisit nënkupton gjithashtu ruajtjen e habitateve tona natyrore dhe biodiversitetit. Ne duhet të mbrojmë dhe rivendosim pyjet, ligatinat dhe oqeanet tona. Ne gjithashtu duhet të mbrojmë jetën e egër duke reduktuar humbjen e habitatit dhe duke ndaluar tregtinë e paligjshme të kafshëve të egra.

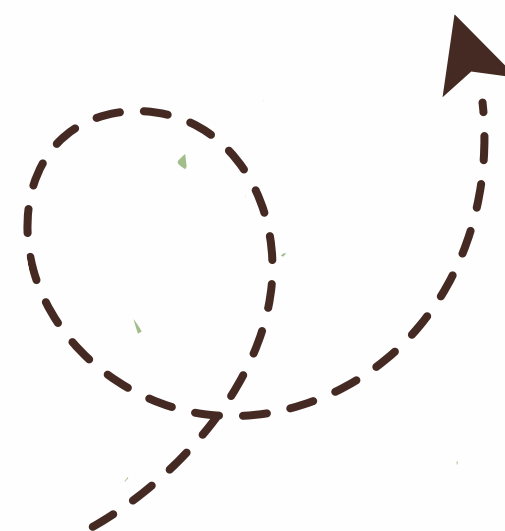
Si përfundim, mbrojtja e mjedisit është thelbësore për mbijetesën e planetit tonë dhe të gjithë banorëve të tij. Është e rëndësishme që ne të marrim përgjegjësi për veprimet tona dhe të ndërmarrim hapa për të reduktuar ndikimin tonë në mjedis. Duke punuar së bashku, ne mund të sigurojmë një të ardhme të shëndetshme dhe të qëndrueshme për brezat që do të vijnë.

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EC MA NDRYSHE

EKO KLUBI "GJON BUZUKU"

RR. ISMET JASHARI - KUMANOVA,

PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

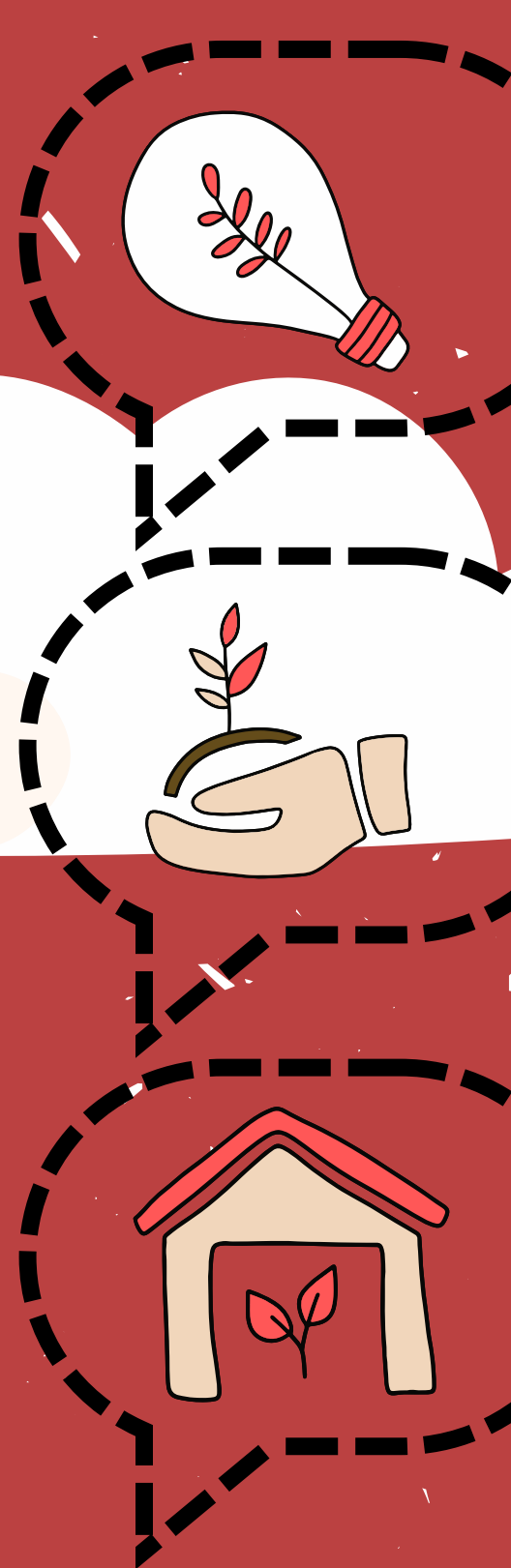
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EKO KULÜBÜ "ATATÜRK"

1

Sevgili okuyucular,

EC, Kosova'nın Güney Bölgesi'ndeki ortaokulların eko-kulüplerinin çevresel bültenlerini yayınlamaya başladı. Bu, çevre ve iklim değişikliği konusunda mesajlar, röportajlar, denemeler, fotoğraflar ve farklı konularda makaleler içerecek olan ilk bilgilendirici bülten olacak. Bu içerikler, Atatürk Lisesi'nin eko-klübü ve EC Ma Ndryshe Sivil Toplum Örgütü'nün "ECO Okulu" projesi kapsamında yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verecek.

Bu proje, “Eko Okul” kavramını Güney Bölgesi'ndeki 12 okula (Prizren, Mamuşa, Rahovec ve Malişeva belediyeleri) tanıttak ve öğrencilerin ve öğretmenlerin geniş katılımıyla çevreyi korumak için deneme şekilleri ve metodolojisi yürütecek. Proje kapsamında, gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan bir model ve yöntem sunulmaktadır, ve bu yöntem hızla gelişmekte olan ülkelerde de yaygınlaşmaktadır.

Dünya deneyimleri, ekolojik okulların gençleri çevreleriyle aktif bir şekilde ilgilenmeye teşvik eden, artan bir fenomen olduğunu göstermektedir. Proje aynı zamanda, Kosova'nın Çevre Stratejisi ve Çevre Eylem Planı'na da katkıda bulunacak ve tüm düzeylerde (okullar ve üniversiteler) çevre eğitimi programlarının geliştirilmesini tavsiye edecektir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ŞU ANA DEK GÖRÜLMÜŞ EN BÜYÜK VE GENİŞ KAPSAMLI PAZAR BAŞARISIZLIĞINI TEMSİL ETMEKTEDİR.

Son 150 yılda, ortalama sıcaklık dünyada neredeyse 0,8 °C ve Avrupa'da da yaklaşık 1 °C artmıştır. Son oniki yılın onbiri (1995-2006) küresel yüzey sıcaklığının (1850'den beri) araçsal kaydına geçen en sıcak 12 yıl arasında bulunmaktadır. Emisyonları sınırlandıracak küresel eylemde bulunulmazsa, IPCC 2100'a kadar küresel sıcaklıkların 1,8 °C ila 4,0 °C kadar daha ısınabileceğini beklemektedir. Bu, sanayi öncesi zamanlardan beri kaydedilen sıcaklık artışının 2 °C'yi aşacağı anlamına gelmektedir. Bu eşiğin ötesinde geri dönüşü olmayan ve olasılıkla felaket niteliğinde değişiklikler meydana gelme ihtimali çok daha artmaktadır.

İklim değişikliğinin etkileri şimdiden gözlenmekte olup, gelecekte daha da belirgin hale gelecekleri tahmin edilmektedir. Sıcak dalgaları, kuraklık ve seller gibi olağanüstü hava olaylarının daha sık ve yoğun olarak yaşanması beklenmektedir. Avrupa'da en büyük sıcaklık artışları güney Avrupa ve Kuzey Kutup bölgesinde meydana gelmiştir. Yağışlar güney Avrupa'da azalmakta, kuzey/kuzey-batıda artmaktadır. Bu da doğal ekosistemler, insan sağlığı ve su kaynakları üzerinde bir takım etkilere yol açmaktadır. Ormancılık, tarım, turizm ve inşaat gibi ekonomik sektörler genellikle istenmeyen etkilerden muzdarip olacaktır. Kuzey Avrupa'daki tarım sektörü sınırlı bir sıcaklık artışından faydalanabilir.

İklim değişikliğinin önüne geçmek için, küresel sera gazı emisyonlarının önemli oranda azaltılması gerekmektedir ve bu amaçla politikalar uygulamaya konmuştur.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ŞU ANA DEK GÖRÜLMÜŞ EN BÜYÜK VE GENİŞ KAPSAMLI PAZAR BAŞARISIZLIĞINI TEMSİL ETMEKTEDİR.

İnsan yapımı sera gazlarının başlıca kaynakları aşağıdaki gibidir:

- elektrik üretimi, ulaşım, endüstri ve hanelerde fosil yakıt yakılması;
- ormansızlaştırma gibi, tarım ve arazi kullanımında meydana gelen değişiklikler;
- düzenli atık depolama ve
- endüstriyel flüorlu gaz kullanımı.

Emisyonların azaltılmasına yönelik politikalar ve çabalar etkili olsa dahi, bir miktar iklim değişikliği kaçınılmazdır. Dolayısıyla Avrupa'da ve özellikle de Avrupa'nın ötesinde iklim değişikliğinin etkilerine adapte olmayı sağlayacak stratejiler ve eylemler geliştirmemiz gerektirmektedir zira en az gelişmiş ülkeler, adapte olmak için en az mali ve teknik kapasiteye sahip olduğundan, en korunmasız ülkeler arasında yer almaktadır.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GÖRME SORUNLARINI ARTIRDI

Küresel ısınmanın etkilerini araştıran bilim insanları son çalışmalarında çarpıcı sonuçlar elde ettiler. Yaptıkları yeni bir araştırmaya göre iklim değişikliği görme sorunlarını artırdı.

Kanadalı araştırmacılar, ABD'deki 50 eyaletin tamamında 1,7 milyon insanda görme sorunu oranlarını karşılaştırdı. Daha sıcak bölgelerde yaşayanların, daha serin yerlerde yaşayanlara kıyasla ciddi görme bozukluğu yaşama ihtimallerinin yaklaşık yüzde 50 daha fazla olduğunu buldular. Daha güçlü ultraviyole ışığa maruz kalmak korneaya, lense ve retinaya zarar veriyor ve ayrıca tahriş ve enfeksiyon riski de taşıyor. Uzmanlar, 1800'lerin sonlarından bu yana küresel ortalama sıcaklıkların artmasının çok endişe verici olduğunu söyledi.

Toronto Üniversitesi'nden Esme Fuller-Thomson şunları söyledi: "İklim değişikliğiyle birlikte, küresel sıcaklıklarda bir artış bekliyoruz. Gelecekte yaşlı yetişkinler arasında görme bozukluğu yaygınlığının artıp artmadığını izlemek önemli olacak."

Aynı zamanda Toronto Üniversitesi Yaşam Kursu Yaşlanma Enstitüsü'nün direktörü olan Dr Thomson şunları ekledi: "Gelecekteki araştırmalar ilişkinin nedensel olduğunu belirlerse, görme bozukluğu ile ortalama ilçe sıcaklığı arasındaki bu bağlantı çok endişe verici."

©

[HTTPS://WWW.SOZCU.COM.TR/2023/TEKNOLOJI/IKLİM-DEĞİŞİKLİĞİ-GÖRME-SORUNLARINI-ARTIRDI-7736473/](https://www.sozcu.com.tr/2023/teknoloji/iklim-degisikligi-gorme-sorunlarini-artirdi-7736473/)

İklim değışikliğı "gelecek 10 yılın en büyük küresel riski" olacak

Biyolojik çeşitlilik yıllık
\$ "33 TRİLYON DOLAR"
fayda sağlıyor

GELECEK 10 YILDA GERÇEKLEŞME OLASILIĞI EN YÜKSEK 5 RİSK

"Aşırı hava olayları"

"İklim değışikliğıyle mücadele ve uyumdaki başarısızlık"

"Doğal afetler"

"Biyolojik çeşitlilik kaybı ve ekosistem tahribatı"

"İnsan kaynaklı çevresel zarar ve afetler"

GELECEK 10 YILDA ETKİSİ EN YÜKSEK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN TEMEL RİSKLER

"İklim değışikliğıyle mücadele ve uyumdaki başarısızlık"

"Kitle imha silahları"

"Biyolojik çeşitlilik kaybı ve ekosistem tahribatı"

"Aşırı hava olayları"

"Su krizi"

Dünya Ekonomik Forumunun (WEF) Küresel Riskler Raporu'na göre, dünyanın gelecek 10 yılını en fazla etkileyecek küresel riskleri, iklim değışikliğı ve iklim değışikliğıne bağlı çevresel olaylar oluşturacak

KISA VADELİ EN BÜYÜK RİSKLER

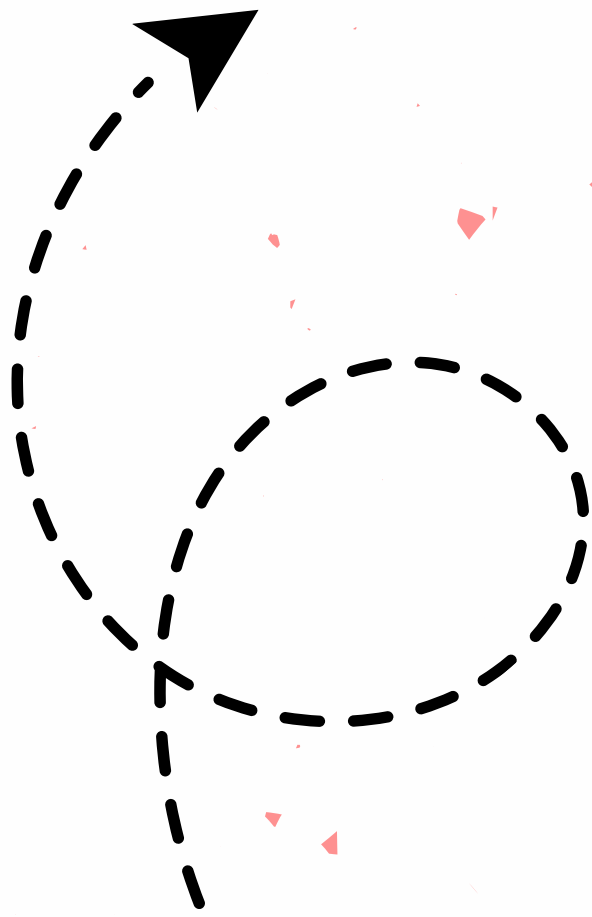

"Ekonomik çatışma"

"Ülke içi siyasi kutuplaşma"

16.01.2020

EKO-KULÜBÜN ETKİNLİKLERİ:

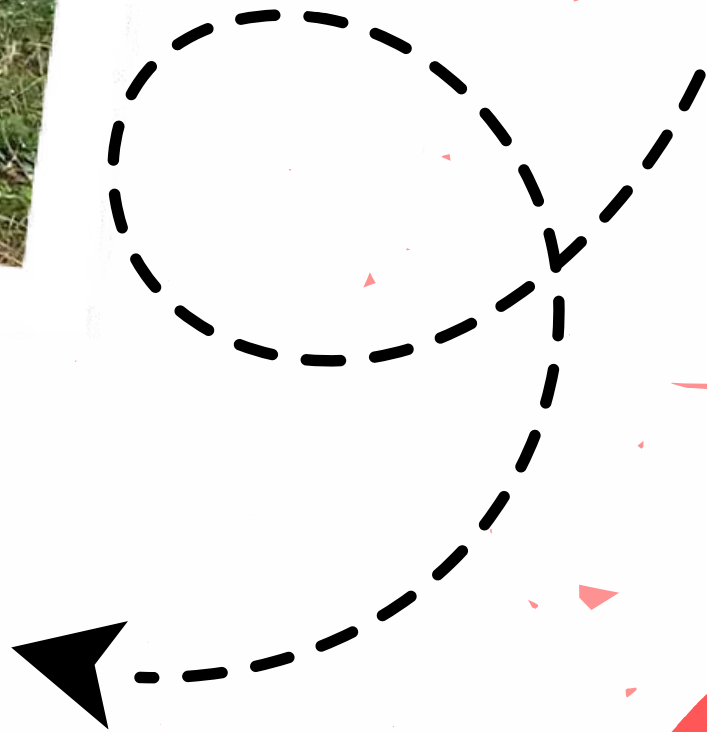
EKO-KULÜBÜN VE "EC MA NDRYSHE" BULUŞMASI

TEMİZLİK ETKİNLİĞİ

Mamuşa Belediyesi, Atatürk Lisesi'nde iklim değişikliği farkındalığı yaratmak amacıyla sembolik olarak okul bahçesini temizlemeye karar verdi. Eko-Kulüp öğrencileri, bu etkinliğe diğer öğrencilerle birlikte katıldı. Bir araya gelerek okul bahçesini en iyi şekilde temizlediler ve ilerleyen günlerde belediyenin her mahallesinde sembolik temizlik yaparak farkındalık oluşturma kararı aldılar. Öğrencileri örnek alarak tüm vatandaşları belediyenin yollarını temiz tutmaları için birlikte çalışmaya destek vermelerini bekliyorlar.

EKO KULÜBÜ "ATATÜRK" LİSESİ

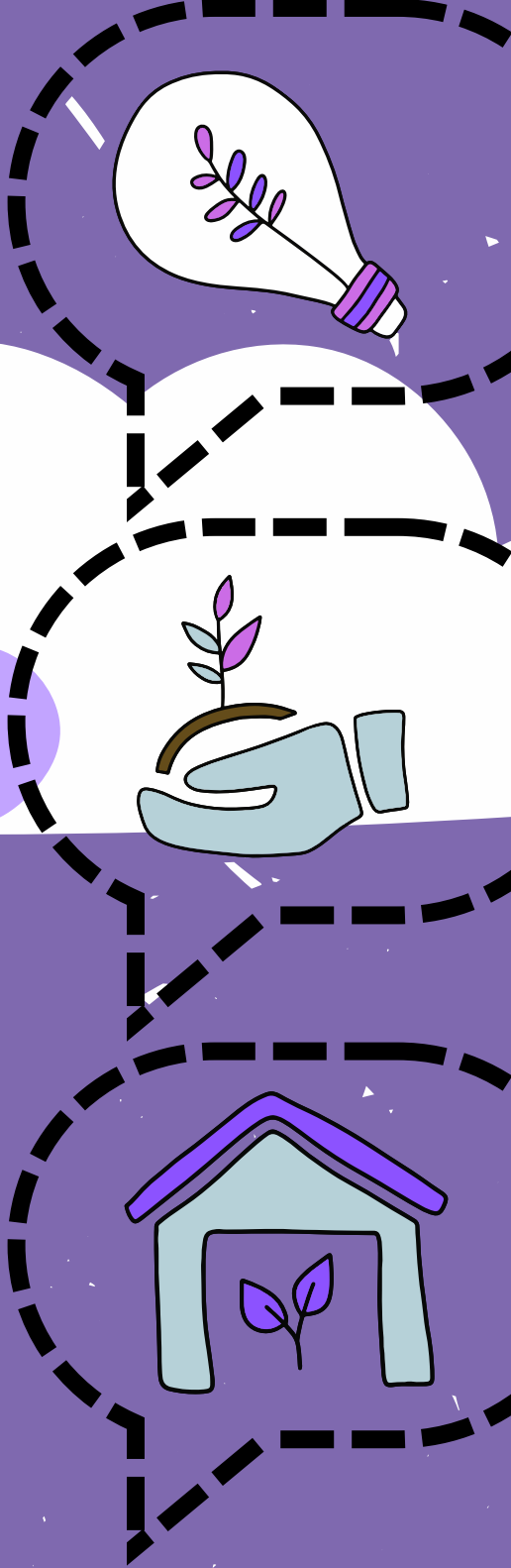
MAMUŞA, KOSOVO

Yazar ve Yayıncı: EC Ma Ndryshe
Sk. Fehmi Lladrovci No.94, Prizren & Sk. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 No.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Bu bülten, "Çevrede Gençliğin Etkisi" projesi kapsamında hazırlandı -
YENİ, bu proje İsviçre İşbirliği ve Kalkınma Ajansı, İsviçre Caritas,
Bölgesel Kalkınma Bakanlığı tarafından ortak finanse edilen ve Sivil
Toplum Örgütü EC Ma Ndryshe tarafından "ECO Okulları" projesi yoluyla
uygulanan projedir.

EC

MA NDRYSHE

EKO KLUBI

"12 MAJI"

1

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë “12 Maji” dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit “ECO School”.

Ky projekt do t’i njohë me konceptin “Eko Shkolla” 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

Mjedisi jetësor

Mjedisi jetësor është çdo gjë që na rrethon dhe çdo gjë që lidhet me të.

Ndotja e tij jo vetëm që dëmton kafshët, por sjell edhe efekte negative te njeriu.

Mirëpo mund ta mbrojmë atë duke e mbajtur të pastër, p.sh. duke i hedhur mbeturinat në kosh e jo në rrugë, duke pasur më shumë gjelbrim, duke mbjellur pemë e duke u kujdesur për to e jo ti shkatërrojmë.

Mendoj që duke e mbrojtur mjedisin, ne kemi mbrojtur edhe jetën tonë, sidomos shëndetin.

**"KUR NË TË BËHEMI PJESË E DIÇKAJE, ATËHERË AJO BËHET PJESË E JONA."
– DAVID HAROLD FINK**

**"NJERIU E FORMON VET-VETEN PËRMES VENDIMEVE QË E FORMOJNË MJEDISIN."
– RENS DUBOS**

**"NJERËZIT FAJËSOJNË MJEDISIN E TYRE. POR ËSHTË VETËM NJË NJERI PËR T'U
FAJËSUAR - DHE VETËM NJË – ATA VETË."
– ROBERT COLLIER**

EDONA MORINA XII-3 – EKO KLUBI "12 MAJI"

MJEDISI JETËSOR

Mjedisi jetësor është gjithçka që ka jetë. Mjedisi që jetojmë është shumë i rëndësishëm, për ne ai është burim i jetës sonë.

Po të ishim të vetëdijshtë me kohë të gjitha këto probleme nuk do të ishin aktuale, shqetësimet e ndotjes së ajrit, ujit të tokës apo efektet e ngrohjes globale.

Ekologjia është themeli i ruajtjes së natyrës mjedisit dhe si shkencë e biologjisë shfrytëzon të dhënat shkencore të kimisë, të fizikës, të matematikës dhe të shumë shkencave të tjera.

Mbrojtja e mjedisit dhe natyrës konsiderohet si pjesa më e rëndësishme e jetës në planetin tonë. Prandaj ka rëndësi të dihet një strategji e cila duhet të ndiqet për të evituar një krizë ekologjike në vendin tonë.

GENIS HOTI XII-3 – EKO KLUBI "12 MAJI"

"MJEDISI , PËRMBUSHJA SHPIRTËRORE"

Si vet emri i temës “jetësor” e çfarë do të duhej jeta po të ishte mjedisi i dëmtuar që do t'i vriste kafshët e mos të bëhet fjalë për njeriun, që mund të na jepnin lloj lloj sëmundjesh e jo më pak vdekjen.

Në fakt njeriu është ai që mund të luftojë për mjedisin sepse ai është shaktar i ndotjes së tij.

Natyra e pastër, oksigjeni, uji i freskët që është burim për jetë, pra ne duhet të vendosim për mjedisin dhe të mendojmë për shëndetin tonë.

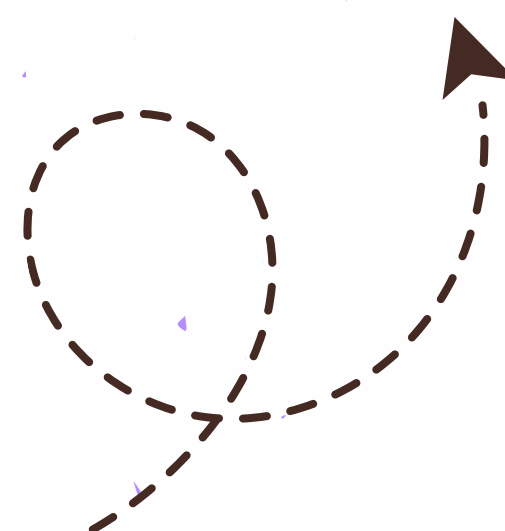
EMA HOTI XII-3– EKO KLUBI “12 MAJI”

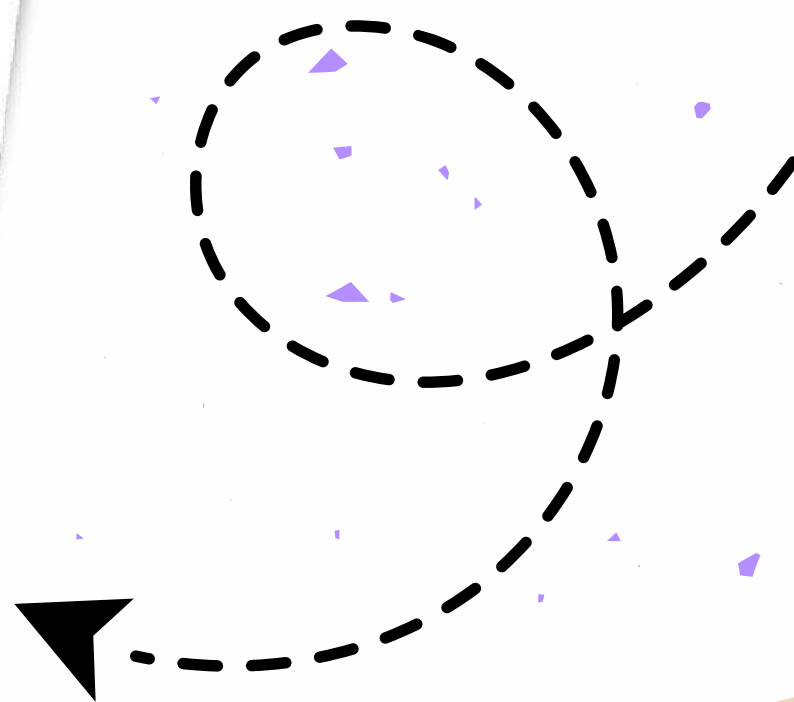
AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EÇ MA NDRYSHE

AKSION PASTRIMI NË OBORRIN E SHKOLLËS

EKO KLUBI "12 MAJI"

RATKOC, RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7, Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit “Ndikimi i Rinisë në Mjedis” - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit “ECO Schools”.

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI "LORENC ANTONI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

EC ka filluar publikimin e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Lorenc Antoni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

NDOTJA E AJRIT

Ajri është një element mjaft i rëndësishëm për shëndetin e njeriut dhe për mjedisin që na rrethon, i cili vazhdimisht është nën ndikim të ndotjes. Edhe pse ndotja e ajrit vjen nga aktivitetet njerëzore, ai gjithashtu mund të ndikohet edhe nga fenomenet natyrore.

Ndotja e ajrit ndodh kur në ajër lirohen substanca në sasi që mund të dëmtojnë shëndetin e njerëzve, kafshëve dhe bimëve ose mund të shkaktojnë dëme materiale. Disa ndotës të ajrit mund të kenë edhe ndikime globale p.sh. rritja e efektit të gazeve serra ose dëmtimi i shtresës së ozonit.

Ndotja e ajrit dëmton biodiversitetin e planetit tonë. Ajri që thithim është përplot ndotës toksik dhe i rrezikshëm. Cdo vit miliona njerëz vdesin për shkak të çështjeve të ndryshme që lidhen me ndotjen. Duhet të identifikojmë burimet e ndotjes së ajrit dhe të gjejmë mënyra realiste për të luftuar ndotjen e ajrit.

Ndotja e ajrit ndikon në mjedis pasi mund të parandalojë fotosintezën në bimë, e cila përfundimisht ka pasoja të rënda në ajrin që thithim. Gjithashtu, kontribuon në formimin e shiut acidik.

PËR TË PARANDALUAR NDOTJEN E AJRIT DHE MJEDISIT NE DUHET TË:

- Përdorim transportin publik

Mundohuni të ecni në shkollë ose në punë kur është e mundur. Ndani udhëtimet me të tjerët që shkojnë në të njëjtin drejtim ose përdorin transportin publik.

- Shmangim çdo lloj aktiviteti në natyrë kur nivelet e ndotjes së ajrit janë ngritur

Mos ushtrohuni në afërsi të rrugëve të ngjeshura me trafik, pasi gazrat e prodhuara nga trafiku rrisin ndjeshëm rrezikun e sistemit tonë të frymëmarrjes.

- Fikim pajisjet / dritat elektrike kur nuk janë në përdorim

Mos i mbani ndezur dritat nëse nuk jeni në dhomë. Mos i mbani pajisjet elektrike në modalitetin e pritjes, sepse edhe pse ato konsumojnë një sasi të caktuar të energjisë elektrike.

- Fillojmë të përdorim energjinë diellore (solare)

Ne e kuptojmë që jo çdo shtëpi në Ballkan mund të përballojë panelet diellore, por ato po bëhen më të lira sot, dhe shpresojmë se një ditë së shpejti do të përdorim më shumë burimin e energjisë diellore sesa energjinë e prodhuar në mënyra tradicionale.

- Përdorim produkte të riciklueshme

Kjo këshillë vjen sepse zakonisht duhet më pak energji për riciklimin e një produkti sesa për të bërë një të ri.

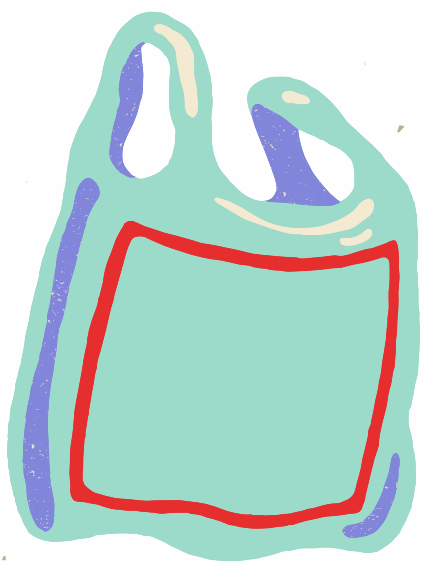

PËR TË PARANDALUAR NDOTJEN E AJRIT DHE MJEDISIT NE DUHET TË:

- Zvogëloni përdorimin e qeseve plastike me përdorim të vetëm

Duhen më shumë se 500 vjet që një qese plastike të dekompozohet në një deponi. Përdorni kanavacë / çanta pambuku ose qese letre të ripërdorshme në vend të qeseve plastike.

© [HTTPS://WWW.IBCMITROVICA.EU/INFORM/SQ/MASAT-QE-MUND-TE-NDERMERRNI-PER-TE-ZVOGELUAR-NDOTJEN-E-AJRIT/](https://www.ibcmitrovica.eu/inform/sq/masat-qe-mund-te-ndermerrni-per-te-zvogeluar-ndotjen-e-ajrit/)

NDOTJA MJEDISORE NGA PLASTIKA

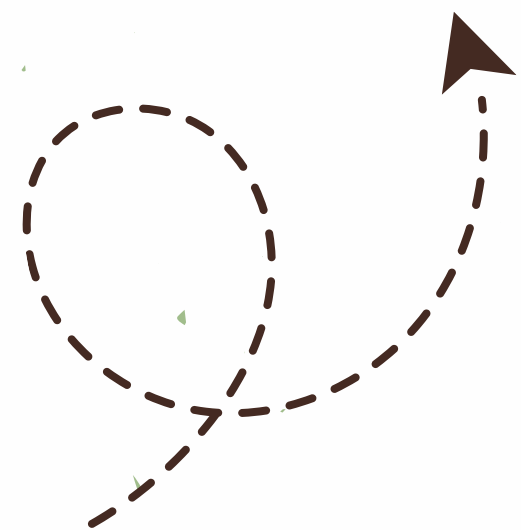
Ndotja nga plastika përfshin grumbullim të produkteve plastike në botën që na rrethon. Materialet plastike konsumohen sepse ato kanë përdorim të gjithanshëm, janë të forta, janë rezistente, shpesh janë të lehta, dhe nuk janë shumë të shtrenjta. Këto cilësi e bëjnë plastikën shumë tërheqëse për t'u përdorur nga njerëzimi.

Përveç këtyre efekteve të dëshiruara, materialet plastike kanë edhe anët e tyre negative. Kështu, materialet plastike karakterizohen nga një dekompozim i ngadaltë i cili shkon nga 100-500 vjet apo edhe deri në 1000 vjet. Për shembull, një qese plastike kërkon një kohë rreth 20 vjet që të dekompozohet ndërsa një rrjetë detare kërkon një periudhë kohore prej 600 vjetësh. Makroplastikat janë materiale që kanë përmasa mbi 2,5 cm. Ne i shohim ato me sy të lirë, shpesh të hedhura në hapësira të ndryshme, të tilla si bidona uji, tapa shishesh, shishe detergjentësh, kuti ushqimesh, shapka plazhi, pajisje kozmetike plastike, qese plastike, tuba etj.

AKTIVITETET E EKO-KLUBIT:

TAKIMI MES EKO-KLUBIT DHE
EÇ MA NDRYSHE

EKO KLUBI "LORENC ANTONI"

RR. MARIN BARLETI, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".